

681 1. Beh. af Lovf. om Afgang for Kommuner til Stempelbegunst. for optagne Laan. 682

Dage er tilbøielig til at gaa ud over Grændsen for sin Myndighed. Jeg skal ikke henvise til de store Spørgsmaal, men til de mindre; thi i de store Spørgsmaal ere vi jo Allesammen enige om, at Regjeringen er gaaet for vidt. Men ogsaa i saadanne mindre Spørgsmaal er der en Tilbøielighed til at gaa Lovgivningsmagten for nær og tiltage sig Rettigheder, som endogfaa Folk af alle Anskuelser kunde anse for i høi Grad omvøistelige. Under saadanne Forhold at bortgive Noget af den Ret, Lovgivningsmagten har til at have Indseende med disse Forhold, er Noget, jeg er tilbøielig til at tro, at heller ikke det nuværende Folkething vil indlade sig paa; men jeg kan jo tage feil. Naar der siges, at man i Reglen ikke eller aldrig har gjort Indsigelse imod Bemyndigelser af denne Art, er det en Misforstaelse. Vi have havt for en Lov om Bemyndigelse med Hensyn til Laan for Aarhus Kommune og en for Odense Kommune, samt en for Randers Amtsraad. Det var nu de store Spørgsmaal af denne Art. Vi gjorde i alle disse tre Tilfælde alvorlige og velgrundede Indsigelser. Jeg skal særlig nævne, at ifjor havde man et Lovforslag om Bemyndigelse med Hensyn til Randers Amtsraad; man vilde have den for 330,000 Kr., men da Kursforholdene og Deslige let kunde foranledige, at Laanet blev noget større, vilde man afrunde Beløbet til 500,000 Kr. Det var Begrundelsen. Her fandt man imidlertid denne Begrundelse overordentlig vag og nedfattede efter Forslag fra Udvalget Beløbet med 150,000 Kr. Man kom altsaa til 330,000 Kr. + Kursforskjellen 20,000 Kr. Paa Foranledning af vedkommende Minister blev Kursforskjellen sat til 40,000 Kr. efter et Skøn, som man ikke nærmere kunde indlade sig paa at bedømme, og Beløbet blev da kun nedsat med 130,000 Kr. Nu kunde man vel sige, at det maa være Kommunalbestyrelsernes og Indenrigsministeriets Sag, og man kan navnlig sige til os, at vi holde jo paa kommunal Selvstyrelse. Dertil svare vi: Ja, det gjøre vi, naar vi kunne faae Regler for rigtig at effektuere den, men de Regler, der for Tiden existere for Udøvelsen af kommunal Selvstyrelse, kunne ikke tilfredsstillende os. Lad os f. Ex. tage Byraadene med den kongevalgte Formand i Spidsen eller Amtsraadene med den kongevalgte Formand i Spidsen og desuden den saakaldte mindre Halvdel valgt af en lille Flok af 10, 15, 20 Proprietarer. At kalde det, som kommer ud

deraf, Amtskommunernes Selvstyrelse, tror jeg ikke lader sig gjøre. Jeg tror ikke, man vil faae ret Mange til at tro, at det var Meningen af Grundloven af 1849. Anlag Neglerne saaledes, at det ikke bliver en Riksstyrelse, men en Selvstyrelse, og jeg tror nok, at Folkethinget vil blive tilbøieligt til ogsaa i denne Henseende at give Noget efter. Dog indrømmer jeg, at vi ogsaa maa hævde de Ord i Grundloven: „under Statens Tilsyn“. Nu forekommer det mig, at der er ikke faa Kommuner i Landet, som ere blevne berørte af den samme Mand som forskjellige Lag i Samfundet, af Svindelens Mand, og jeg kan heller ikke negte, at Erfaringer, som ere bekræftede af det økonomiske Livs Udvikling i de senere Aar, have vist, at Indenrigsministeriet har havt en særegen Trang til at vise en Smøbedommen mod Foretagender fra Kommunernes Side, som turde være mere eller mindre halabreddende, idet det har givet dem Tilladelse til at gaa ind paa Foretagender, som kunne have og som ville vise sig at faae meget betænkelige Følger for mange Kommuner. Den Form af Selvstyrelse, som den nuværende Lovgivning fastsætter, og de Erfaringer for Indenrigsministeriets Villighed til selv at bevilge Kommunalraadene at entrere paa Foretagender, som ligge den kommunale Virksomhed temmelig fjernt, f. Ex. at tillade Amtsraadene at entrere paa store Jernbaneforetagender og Kommunalraadene paa store militære Etablissementer, endog uden at der er mindste Næmighed for, at Rigsdagen for sit Vedkommende vil gaa ind paa at fæste Garnisonsstedene til disse Byer — Alt dette taler imod at lade dette Forslag nyde Fremme i der Stikkelse, hvori det her foreligger; men jeg vil ikke dermed sige, at det er sikkert, at der ikke uden mindste Ulemper og Risiko fra nogen Side kan drages Grændser, indenfor hvilke den administrative Afgjørelse kan blive hensigtsmæssig for Kommunerne og for alle Parter. Jeg vil derfor henstille til andre Talere og til det ærede Things Medlemmer i det Hele om, de ikke alligevel skulde være villige til, selv om de i det Væsentlige dele min Betragtning, at lade dette Forslag gaa til anden Behandling og til et Udvalg, om ikke til et selvstændigt, saa til et af de allerede nedfattede, for at det der kan underkastes nærmere Drøftelse.

Da Ingen yderligere begjærede Ordet, blev Forhandlingen sluttet.